

[Ministeren for Grønland.]

højere sukkerforbrug pr. indbygger i Grønland end i Danmark, og det har selvfølgelig været stærkt medvirkende til, at landsrådet har sat ind netop på dette punkt.

Det ærede medlem hr. Kristian Kristensen nævnte også grundskylden, og det er jo rigtigt, at det måske er lidt mærkeligt at bringe dette spørgsmål ind i billedet, når det drejer sig om et forslag om afgiftsforhøjelser; men jeg kan berolige det ærede medlem hr. Kristian Kristensen med, at der er ingen problemer vedrørende grundskyld i Grønland, og det ærede medlem har altså ikke fundet de vises sten deroppe. Sagen er den, at Grønlands jord udelukkende ejes af den danske stat, og jorden, arealerne, er ikke genstand for handel, så der er faktisk ikke noget grundskyldsproblem — og jeg tror heller ikke, der kommer noget.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen kunne ikke være med til at holde disse afgifter uden for pristallet. Jeg kan sige til det ærede medlem, at jeg personlig heller ikke er nogen stærk tilhænger af at holde dem udenfor; men landsrådet har enstemmigt indstillet, at det sker, og da landsrådet, som vel nok har den største kontakt med befolkningen, har kunnet enes om det, har vi i ministeriet ment at måtte følge dets indstilling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Carl P. Jensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter [af Thisted Knudsen m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 693, fremsættelsen i tidenden sp. 992).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse [af Thisted Knudsen m. fl.]

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 695, fremsættelsen i tidenden sp. 995).

Sagerne sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg skal først omtale det foreliggende forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter.

Lovforslaget falder i to dele. I første halvdel foreslås en ændring i § 6 i loven om kommunale ejendomsskatter gående ud på at fastsætte en grænse for forholdet mellem ejendomsskatterne og de personlige skatter i kommunen. Kommunens ret til at fastsætte ligningsforholdet for en 4-årig periode ad gangen bibeholdes i princippet, men der sker visse ændringer. Man foreslår således, at såfremt det ved fastsættelse af ligningsforholdet viser sig, at grundskyldpromillen for det kommende skatteår bliver mere end 3 gange højere end den gennemsnitlige skatteprocent i kommunen for de nærmest foregående 4 år, skal grundskyldpromillen nedsættes hertil, hvorefter skatteprocenten tilsvarende forhøjes så meget, at der bliver dækning for kommunens budget.

Det er et meget mærkeligt forslag. Man har ganske vist tidligere her i tinget set et forslag — fra den forrige regering — hvor forholdet var sat således, at grundskyldpromillen højst kunne være 5 gange skatteprocentens højde; men dér var det dog skatteprocenten i det samme år, man skulle sammenligne med, hvorimod det i det foreliggende lovforslag er den gennemsnitlige skatteprocent for de fire foregående år, man skal sammenligne med. Det vil sige, at enhver forhøjelse af kommunens budget udelukkende skal dækkes ved personlige skatter, da de fire foregående års gennemsnitlige skatteprocent jo ligger fast. Det foreliggende forslag betyder derfor en meget væsentlig ændring i forhold til

[Indenrigsministeren.]

det lovforslag, den forrige regering fremsatte for et år siden.

Da skatteudskrivningen i de senere år har været stigende, må man forudse, at en ændring som den foreslåede ville kunne få ret stor betydning. Hvis man skal anvende den regel, som her er foreslået, vil det efter tallene for skatteåret 1956-57 tvinge over 80 pct. af landets sognekommuner til at foretage ændring i den fordeling af beskatningen, de hidtil har haft, og hvis man går ud fra, at der vil komme en vis skattestigning, ville det f. eks. for indeværende år berøre ca. 90 pct. af samtlige sognekommuner her i landet; de vil blive tvunget til at gennemføre en ændring i ligningsforholdet, en ændring, som de måske ikke selv har ønsket, uden at de selv kan blive medbestemmende, og uden at der kan tages hensyn til kommunens særlige forhold.

Det mærkelige ved dette lovforslag er, at det foreslår gennemført et princip, som man dog aldrig hidtil har set foreslået eller håndhævet: at man skal lægge pres på kommunerne og faktisk helt sætte de sognekommunale myndigheder ud af spillet, efter at de engang har fastsat et ligningsforhold. Det er ikke blot at lægge loft over ejendomsskatterne, men det er at sætte sådanne bestemmelser ind, at de kommunale myndigheder overhovedet ikke selv kan forandre forholdet mellem ejendomsskatter og personlige skatter. Sker der en skattestigning, skal den udelukkende lægges på de personlige skatter.

Forslagsstillerne begrundet forslaget med, at det i betragtning af landbrugets dårlige økonomiske vilkår er urimeligt at bebyrde landbruget med så store sognekommunale ejendomsskatter, som tilfældet er i dag. Den ærede ordfører for forslagsstillerne nævner i sin fremsættelsestale et par eksempler: Viskinge-Avnso kommune i Holbæk amt og Hals kommune i Ålborg amt. Da man nu motiverer forslaget med, at det skal betyde en hjælp til landbruget og en lettelse i dets skatter, er disse to eksempler ikke de allerbedste, for der findes i disse to kommuner forholdsvis lidt landbrug i forhold til de øvrige erhverv. I Viskinge-Avnso kommune findes der forskellige virksomheder, industrier o. lign., og også i Hals kommune er der kun meget få landbrugere

med forholdsvis ringe jord. Det vil sige, at der i disse kommuner er en mængde andre ejendomsbesiddere, som altså også svarer ejendomsskatter og grundskyld til kommunen. Når man nu vil indføre en sådan generel forandring i en kommunes skattestruktur, at man flytter skattebyrden fra fast ejendom over på de personlige skatter, sker der altså ikke alene en vis lettelse for de landbrugere, der findes i sådan et par kommuner, men også for alle de øvrige ejendomsbesiddere, om hvem man ikke kan sige — ikke i øjeblikket i hvert fald — at de er inde i vanskeligheder; antagelig kommer de det heller ikke, fordi deres erhverv ikke direkte er knyttet til ejendommen, men ligger på helt andre felter.

Desuden vil der ved den ændring, som her foreslås, ske en betydelig flytning af skatterne fra større ejendomme over på indtægterne, sådan at de mindre ejendomsbesiddere får en højere skattebyrde end den, de hidtil har haft, når skatten flyttes fra ejendom over på indtægt. Der sker altså en forskydning, således som vi kender det fra de praktiske forhold i kommunerne, fra de større ejendomsbesiddere og over til de mindre ejendomsbesiddere og over til dem, som slet ikke ejer fast ejendom.

Hvis man tager de to nævnte kommuner, er det sådan, at ligningsforholdet i Viskinge-Avnso er 50-50, d. v. s. halvdelen på fast ejendom og halvdelen på personlige skatter, og det gav forrige år en skatteprocent på 6,6 og en grundskyldpromille på 56. Tager man det indeværende år, vil man se, at skatteprocenten stiger til 7,8, og at grundskyldpromillen nu er gået ned på grund af ny vurdering til 53. Skulle man foretage beregninger efter det, som her er foreslået, ville det sige, at man skulle meget højt op med skatteprocenten, da man jo ikke kan forhøje gennemsnittet af skatteprocenten for de sidste 4 år, hvorefter grundskyldpromillen skal fastsættes. Det samme gør sig gældende i Hals kommune i Ålborg amt. Der kan derimod findes mange kommuner med høj grundskyldpromille og meget lav skatteprocent. Det mærkelige er, at disse kommuner gennemgående er landkommuner med flere store landbrug. Det er egentlig underligt, at det ærede medlem ikke har fremdraget nogle eksempler fra sådanne kommuner, hvor man har en meget lav

[Indenrigsministeren.]

skatteprocent og en forholdsvis høj udskrivning på fast ejendom, altså også høj grundskyld, men forholdet er dette, at de pågældende landbrugere ofte selv udgør flertallet i sognerådet, og de må altså være enige om at udskrive skatten på den måde, den nu udskrives, fordi de har fundet, at det er et rimeligt og godt grundlag for skatteudskrivningen. Det er netop sådan, at i mange, vi kan vel godt kalde det venstrestyrede, kommuner holder man en forholdsvis lav skatteprocent og tager en udskrivning på fast ejendom, som man altså fastsætter hvert 4. år, og fortsætter med det, fordi man finder, at det er et sundt og rimeligt skattegrundlag.

Tager vi et eksempel fra en kommune som Tirsted-Skørtinge-Vejleby kommune i Maribo amt, så er gennemsnittet af de sidste 4 års skatteprocent 1,9, så langt er den nede, på knap 2 pct. Hvis man nu i en sådan kommune skulle gå ud fra dette gennemsnit, så kunne man højst nå en grundskyldpromille på 5,7, medens man måtte op på en skatteprocent på over 11. Det vil altså sige, at skattestrukturen i en sådan kommune blev så fuldstændig forandret, at grundskyldpromillen ville blive sat meget betydeligt ned, medens skatteprocenten ville stige til det 6-7 dobbelte.

Det kan naturligvis slet ikke tænkes, at nogen kommune skulle komme ud for så stor en omvæltning, og det har det ærede medlem og hans medforlagsstillere naturligvis også taget i betragtning, idet de siger, at man må gennemføre visse overgangsbestemmelser, og at omlægningen må ske over en længere årrække; det kan jeg selvfølgelig fuldstændig give forlagsstillerne ret i. Jeg mener, at dette forslag er aldeles uigennemførligt. Vi ville få en mængde kommuner, hvor skatteprocenten ville blive højere end den promille, som man skulle udskrive grundskylden med. Altså helt bagvendt i forhold til det, man hidtil har været vant til.

Jeg må slutte omtalen af dette afsnit

med at sige, at jeg tror, at de ærede forlagsstillere har glemt at tage deres kynlige kommunalfolk med, da de udarbejdede dette forslag; der ville blive en hel del landkommuner, som simpelt hen slet ikke økonomisk set kunne eksistere under en sådan ordning.

Hvad angår tilskuddet til amtskommunerne, så går lovforslaget ud på, at statskassens tilskud til nedsættelse af den amtskommunale grundskyldpromille forhøjes fra 465 000 kr. for hver promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien er mindre end 4,3, til 2 mill. kr. for hver promille, forrentningsprocenten bliver mindre end 5. Der sker altså her to ting: dels at man forhøjer udgangspunktet, forrentningsprocenten, dels at man forhøjer selve tilskuddet for hver promille, som denne forrentningsprocent falder. Dog har man så fastsat en begrænsning af tilskuddet, idet det højst kan andrage 60 mill. kr.

Efter lovforslaget skal disse stærkt forøgede beløb fordeles mellem de enkelte amtskommuner på det hidtil gældende grundlag, d. v. s. at fordelingen skal ske i forhold til størrelsen af den gennemsnitlige skatteudskrivning i de enkelte amter i årene fra 1928-29 og indtil 1932-33. Det er et meget gammelt fordelingsgrundlag, som man sikkert ikke, hvis man skal til at ændre ret meget, kan blive ved at bruge.

Efter de gældende regler er det maksimale tilskud for øjeblikket 20 mill. kr., og det nås først, når forrentningsprocenten kommer ned på 0,1. Efter det her fremsatte forslag ville det maksimale tilskud, de 60 mill. kr., allerede nås ved en forrentningsprocent på 2. Motiveringen for den foreslåede store forhøjelse er ønsket om at afhjælpe landbrugets trængsler, men også her kommer det samme til at gøre sig gældende, som jeg omtalte før, at der jo i amtskommunerne findes en mængde andre ejendomsbesiddere end just dem, der har landejendomme, og disse ejendomsbesidderes antal har i de senere år været stærkt stigende. Stationsbyerne vokser, og om-

[Indenrigsministeren.]

egnskommunerne her omkring København og omkring andre store byer vokser også stærkt. Det vil altså sige, at hvis man skal fortsætte på dette grundlag, kommer man til at give ikke alene landbrugerne et nedslag i skatten, men også alle de øvrige ejendomsbesiddere. Skal et sådant forslag derfor begrundes med hensynet til landbruget, vil det i hvert fald være naturligt at begrænse virkningerne til at gælde for landbrugsejendomme.

Det vil være helt urimeligt at forøge tilskuddet så meget, som det her er foreslået, hvis man skal beholde det hidtidige beregningsgrundlag, der er fastsat så langt tilbage som omkring 1930. Der vil gøre sig det særlige forhold gældende, at nogle amtskommuner, som dengang havde en stor skatteudskrivning, fordi de f. eks. byggede nye sygehuse og altså havde betydelige udgifter, i øjeblikket har små udgifter, fordi de fik deres forhold ordnet dengang, medens de kommuner, som dengang havde lave sygehusudgifter, nu er i færd med at ordne deres sygehusforhold eller lige har gjort det og derfor nu har fået meget høje sygehusudgifter. Fordelingsgrundlaget er således blevet fuldstændig forrykket i dette åremål. Hvis man her skulle lave en så vidtgående ændring, som det er foreslået, bliver man nødt til også at ændre fordelingsgrundlaget, og det kræver et ret vidtgående arbejde.

I øvrigt henvises der til § 19 i det forslag til kommuneskatteloven, der indgik i forrige regerings skattereformforslag af 11. maj 1954, som jeg allerede har omtalt, men jeg vil lige gentage det, inden jeg slutter.

Dette forslag gik som bekendt ud på at give et tilskud på 8 mill. kr. for hver halve procent, som forrentningsprocenten, beregnet på grundlag af den investerede kapital, og ikke af handelsværdien, var under 4, og fordelingen skulle fastsættes individuelt, således at visse grupper af ejendomsbesiddere kunne udelukkes fra grundskyldsnedsættelsen. Dette forslag var teknisk særdeles anvendeligt, men det stod naturligvis i forbindelse med hele den omlægning af byrdefordelingen, der samtidig blev foreslået, og jeg mener slet ikke, at man kan tage det enkelte tilfælde ud og behandle det for sig. Man må derfor vente, indtil man kan

få en forhandling om hele spørgsmålet om byrdefordelingen.

Jeg skal dernæst gå over til forslaget til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse. Jeg skal ikke sige meget om det, men kun dette, at der er udarbejdet et lovforslag angående de såkaldte vejmillioner eller tilskud til veje, og det vil blive fremsat her i løbet af få dage. Det vil da være naturligt under dette lovforslags behandling at diskutere hele spørgsmålet om tilskud til vejene.

Med hensyn til det direkte tilskud til sygehusvæsenet får indenrigsministeriet ikke beregningen af disse udgifter fra sidste år frem før hen i midten af januar, og man har derfor ikke i øjeblikket noget grundlag for at behandle spørgsmålet om tilskud til sygehusvæsenet. Det kan derfor ikke forventes, at man kan tage stilling til dette forslag, før vi er nået over midten af januar måned, når disse beregninger er kommet frem. Jeg kan ikke, før vi har fået tallene frem og kan overse dem, sige, hvorvidt der bliver grundlag for højere tilskud, eller om tallene stiller sig således, at det bliver noget lignende som i år.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg må opfatte den højtærede indenrigsministers bemærkninger til disse forslag, trods alt, som et udtryk for, at man er villig til at forhandle om de problemer, der står i forbindelse med de forslag, det konservative folkeparti og venstre har fremsat.

Jeg understregede i min fremsættelsestale, at det afgørende var, at man både i amtskommunerne og i sognekommunerne stod over for nye udgiftsstigninger. Den højtærede indenrigsminister ved lige så vel som jeg, at den ny sygeplejeordning, som er vedtaget i det høje ting, allerede fra 1. april 1958 vil bebyrde amtskommunerne med nye udgifter. Alle ved også, at således som beskatningen af fast ejendom her i landet har udviklet sig, begyndende i 1867, uden at man i virkeligheden har rørt ved den siden, må landbruget betale rundt regnet halvdelen af denne. Den højtærede indenrigsminister bør vide og ved, at landbrugets økonomiske situation i dag er en sådan, at indtægterne

[Thisted Knudsen.]

har været faldende, uden at udgifterne har haft en tilsvarende bevægelse. Situationen er den, at de kommuner, der udskriver skat på fast ejendom, amtskommuner og sognekommuner, står over for nye udgiftsstigninger, og hvis ikke der gribes ind før den 1. april 1958, vil følgen heraf blive, at beskatningen på fast ejendom vil stige væsentligt og afgørende især for landbruget.

Det er baggrunden for disse forslag. Så kan den højtærede indenrigsminister komme med en lang række tekniske bemærkninger, således som ministeren er i stand til det i kraft af, at han har administrationsapparatet, men det er ikke det afgørende. Det afgørende er det principielle, at vi står i en situation, hvor det ikke med rimelighed kan kræves, at et erhverv skal bære den nuværende beskatning med alle dens skævheder, som råber til himlen. Spørgsmålet fra venstre og konservative til regeringen er derfor: vil man nu være med til at bidrage til en løsning, eller vil man ikke?

Må jeg gøre nogle bemærkninger til den højtærede indenrigsminister om det loft, vi har foreslået over den sognekommunale ejendomsbeskatning. Jeg forstod, at vort forslag faktisk falder i tråd med den tankegang, som den højtærede finansminister har haft med hensyn til dette spørgsmål, idet han i realiteten har erkendt, at det vil være nødvendigt i fremtiden at få lagt et sådant loft. Det kan ikke bestrides, slet ikke af den højtærede indenrigsminister, at der er landkommuner, der benytter den nuværende lov om udskrivning af kommunale skatter på en urimelig og uretfærdig måde. Jeg nævnede to kommuner. Tror ministeren ikke, det havde været rigtigt, om der her havde været et loft, der havde umuliggjort en beskatningsform som den, der her er tale om? Det kan efter min opfattelse ikke bestrides, at når man har promiller på op til 80, er man uden for det anstændige, og så er der grund til både for regeringen og for folketinget at gribe ind. Det er ganske klart, at det for os ikke er afgørende, på hvilken måde man tilvejebringer dette loft. Det afgørende er, at det bliver tilvejebragt, og at det bliver tilvejebragt så hurtigt som overhovedet muligt. Jeg

erklærede i de bemærkninger, jeg gjorde ved forslaget fremsættelse, at venstre og det konservative folkeparti som forslagsstillere var villige til enhver forhandling blot for at nå et rimeligt resultat.

Jeg kan ikke forstå den forskel, der her i landet er på den kommunale skatteudskrivning. Vi har en lov for købstæderne; dér fastsætter vi for 4 år ad gangen grundskyldpromillerne. Disse ligger i denne 4-årige periode fast. Derefter udskriver vi i købstadkommunerne personlige skatter til dækning af kommunernes stadigt voksende udgifter, for det er stadigt voksende udgifter. Det finder den højtærede indenrigsminister er en retfærdig, en demokratisk og en fornuftig måde at udskrive skatter på i en by. Men hvis den højtærede indenrigsminister så går lige uden for en by, hvor der ligger en blandet kommune, hvor der måske findes 15-20 pct. eller måske færre landbrugere, resten er arbejdere, tjenestemænd, handlende og håndværkere, finder den højtærede minister det lige så retfærdigt, at man her har en helt anden ordning. Nu har man f. eks. fordelt den kommunale skatteudskrivning med 50 pct. på indkomsten og 50 pct. på faste ejendomme, og det giver landbruget — det vil det automatisk gøre — en skattebyrde, der intet har med velanstændighed at gøre. Jeg spørger ministeren: er det rimeligt og retfærdigt? Hvorfor ikke føre den tanke ud i livet, at vi her i landet skal have lige skat? Der kan opstå vanskeligheder for kommunerne, det må erkendes, men skal man ikke, når man vil skattemæssig lighed i samfundet — promillernes størrelse kan vi drøfte — tilstræbe, at promillerne i landkommunerne ligesom i købstæderne fastsættes for en 4-årig periode med loft over? — og så må man ligesom i købstæderne udskrive de skatter, der herudover er nødvendige, på indkomsten. Så ville der være ligestilling.

Det er dette problem, der er knyttet til disse forslag, og intet som helst andet, og jeg finder det ikke rigtigt af den højtærede indenrigsminister at afvise forslagene med nogle tekniske spidsfindigheder. Det, som vi ønsker af regeringen, er forhandlingsvillighed. Vi er ikke i stand til på samme måde som en minister at træffe det teknisk set helt rigtige, og det er slet

[Thisted Knudsen.]

ikke meningen. Nu har man så ofte bebrejdet os, at vi ikke bestilte noget. Når vi så bestiller noget, får vi kun utak for det; men jeg beder den højtærede minister forstå baggrunden og den gode vilje til at opnå et resultat og til at komme i gang.

Den højtærede minister var også inde på det forslag, der er stillet vedrørende amtsskatten, for hvilket den samme begrundelse er til stede, idet landbruget må bære en overvejende part, når amtskommunerne står over for nye udgifter og fordelingsgrundlaget stort set er det samme, som det har været hidindtil. Også her haster det efter min opfattelse med at finde frem til den rigtige ordning, og når forslagsstillerne har fulgt det princip at stille den amtskommunale beskatning i forhold til landbrugets forrentningsprocent, er det ikke — det fremhævede jeg også i min fremsættelsestale — noget nyt. Det var det, socialdemokraterne ønskede gennemført i 1933. Det var det, den højtærede finansminister, så vidt jeg husker, var inde på i sit skattereformforslag, som den højtærede indenrigsminister også nævnte.

Man erkender altså fra alle sider i denne sal, at den amtskommunale beskatning er af en sådan beskaffenhed, at man ganske simpelt er nødt til at sætte den i forhold til landbrugets forrentningsprocent. Det viser efter min opfattelse, at den amtskommunale beskatning ingen livskraft har. Alle andre skatter her i landet er beregnet på grundlag af, hvad de pågældende tjener; de er et udtryk for de pågældendes bæreevne. Kun over for landbruget vil man ikke erkende dette, og det er i virkeligheden heri skævheden består. Hvad angår selve fordelingsgrundlaget, så har vi ikke knyttet os så bestemt til det, det bør selvfølgelig ikke være det afgørende; det afgørende er, at vi kan nå frem til et positivt resultat, til en rimelig og retfærdig ordning.

Ministerens bemærkning om vejene kan jeg kun takke for. Vi håber også på, at man når frem til en mere retfærdig ordning på dette område, en ordning, som kan aflaste den beskatning i kommunerne, som vi ikke mener vedblivende kan finde sted.

Endelig nogle bemærkninger angående sygehusene. Vi har jo været i den mærk-

værdige situation år efter år, og det er den samme synd, de skiftende højtærede indenrigsministre har gjort sig skyldige i, at lovforslag om forøgelse af tilskuddene til sygehusene normalt blev fremsat på et tidspunkt, hvor amtskommunerne havde lagt deres budgetter. Disse tilskud, der dog skulle anvendes til at nedsætte beskatningen, er så i adskillige amtsråd brugt til henlæggelse eller andre opgaver, således at skatteyderne meget ofte fik en lang næse. Jeg ved ikke, om den højtærede indenrigsminister kan huske, at vi tog affære sidste år, og da nåede vi dog at få lovforslaget gennemført så hurtigt, at det fik betydning for visse amtskommuner.

Jeg mener ikke, at man ensidigt kan pålægge amtskommunerne de udgifter, der knytter sig til den ny sygeplejerskeordning. Jeg nævnte i min fremsættelsestale, at kun hver fjerde sygeplejerske forblev på hospitalerne. Jeg ved ikke, om ikke den højtærede indenrigsminister vil erklære sig villig til — jeg spørger direkte — at medvirke til, at en del af disse udgifter på fornuftig vis overgår til staten. Når de alene hviler på amtskommunerne, kommer landbruget til at bære broderparten af de udgifter, der er nødvendige for at få uddannet de sygeplejersker, samfundet skal have.

Jeg vil altså gerne understrege vor villighed til forhandling, og jeg tror, at hvis den højtærede indenrigsminister vil forstå, hvad der her er sagt, vil det være muligt for os at finde en løsning, der kan blive tilfredsstillende for alle parter.

Holger Eriksen: Som den ærede ordfører for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, meget rigtigt bemærkede, har den højtærede statsminister i åbnings-talen bebudet, at regeringen ville fremsætte lovforslag vedrørende de problemer, der her er rejst. Det er også rigtigt, at disse problemer blev indgående drøftet i skatte-reformudvalget i fjor, hvor den højtærede finansminister stillede sig meget positivt til tanken om at lægge et loft over den kommunale ejendomsbeskatning og at sætte maksimeringen i et bestemt forhold til skatteprocentens højde — selv om det ingenlunde var i det forhold, som dette lovforslag angiver. Under disse omstændigheder forstår jeg egentlig ikke, at man har

[Holger Eriksen.]

haft et sådant hastværk med at fremsætte forslag, da man jo trygt kunne gå ud fra, dels at et regeringsforslag ville blive fremsat, dels at det vil blive i det udvalg, som skal behandle regeringsforslaget, at den egentlige drøftelse kommer til at foregå. Men forslagsstillerne har vel ment, at det hastede med at komme først.

Nu er der jo imidlertid et gammelt ord, som siger, at hastværk kan være lastværk, og det synes jeg også forslaget i høj grad bærer præg af. I det foreliggende lovforslag hedder det bl. a.:

„Det tal, der angiver grundskyldpromillens størrelse, må højst udgøre 3 gange det tal, der angiver den gennemsnitlige størrelse af skatteprocenten i kommunen for de nærmest foregående 4 år.“

Det har den højtærede indenrigsminister allerede beskæftiget sig med. Men den ærede ordfører føjede i sin fremsættelsestale til:

„Vi ved meget vel, ... at det vil være nødvendigt at gennemføre visse overgangsbestemmelser.“

Hvorfor forelægger man så ikke det forslag, som man egentlig havde tænkt på at få gennemført? Det bliver jo dog alligevel overgangsbestemmelserne, som bliver det afgørende. Det forslag, der er fremsat, er under ingen omstændigheder fyldestgørende. Man har bare sagt: nu laver vi et løst udkast, så kan man bagefter selv finde ud af, hvad der i virkeligheden skal lægges i det. Jeg gad vide, hvad man ville sige, hvis et regeringsforslag, der blev fremsat, var lige så mangelfuldt.

Under disse omstændigheder finder jeg ingen anledning til at gå ind i en dybere drøftelse af noget, der jo egentlig knap nok eksisterer, og skal derfor nøjes med at fremkomme med nogle kommentarer til de fremsatte udtalelser.

Der er først eksemplerne fra de to kommuner, hvor den samlede grundskyldpromille er ca. 80, altså 8 pct.; herom siger den ærede ordfører (sp. 994):

„Dette er efter min opfattelse nær ved retsforbundets grundskyldspolitik gennemført 2 gange.“

Nu er det imidlertid således, at vurderingen i de nævnte eksempler er baseret på det, der er handelsværdien, når den offentlige behøf-

telse har den nævnte højde. Hvis en ejendom har en grundværdi på 10 000 kr. og man har en samlet grundskyldpromille på 80, vil det altså sige, at grunden har en værdi af 10 000 kr. + den kapitaliserede værdi af de 800 kr., der årligt skal svares til det offentlige. Hvis man derimod gennemfører fuld grundskyld, hvad enten den bliver baseret på 4 eller 6 pct. eller på noget helt andet, skal vurderingen ske uden hensyn til den forpligtelse, der hviler på jorden. Det er en væsensforskel, som jeg dårligt kan tænke mig det ærede medlem kan være uvidende om, og jeg beklager derfor, at han har brugt udtryk, der kan virke vildledende.

Det er rigtigt, at der er en meget stor forskel i de forskellige kommuners ejendomsbeskatning, og den konsekvens, man skulle vente sig deraf, måtte være en tilsvarende forskel i ejendomspriserne. Den, der køber en landejendom, er jo dog som regel ikke nogen tåbe; han ved, hvorledes ejendomsbeskatningen er i den kommune, hvor han eventuelt vil købe, og derfor må man forvente, at han indretter sit bud med disse beskatningsforhold for øje. Imidlertid har det været næsten umuligt at påvise nogen egentlig forskel i landejendomspriserne i de forskellige kommuner.

Dette forhold må have en forklaring, og denne forklaring kan som nævnt ikke ligge i, at køberne ikke ved, hvad de går ind til. Det er mere sandsynligt, at den må søges i, at den kommune, der har en høj ejendomsbeskatning, som regel til gengæld har en lav personlig beskatning, således at det ene så nogenlunde afbalancerer det andet. Det er også sandsynligt, at folkelønnen vil ligge lavere i de kommuner, der har en lav skatteprocent, end dér, hvor man har en høj, og også det vil komme landbrugerne til gode.

Men naturligvis opnås balancen bedst i år, hvor landbrugernes personlige indtægt er høj, medens ejendomsskatterne føles mere trykkende, når den personlige skat bliver ringe, fordi der derved spares mindre, end det ellers ville være tilfældet.

Men vil man have et sådant skattesystem, må man naturligvis tage det onde med det gode; så kan det ikke hjælpe, at man pludselig kommer og forlanger det lavet om, fordi der tilfældigt et enkelt eller nogle få år indtræder konjunkturer, som man mener ikke passer nøje til det system, man i almindelig-

[Holger Eriksen.]

hed går ind for. I øvrigt står det — som alle og enhver ved — sognerådene frit for at bestemme, hvor stor en del af deres udgifter de vil dække gennem skatter på ejendom, og hvor stor en del der skal tages gennem personlig skat. Selv om der kan være en vis mening i at lægge loft over ejendomsbeskatningen, må man dog gøre sig klart, at det her drejer sig om et indgreb i det kommunale selvstyre, som man jo i almindelighed fra de forskellige sider sværger til. Her kommer igen noget besynderligt, og det er de politiske forhold i de kommuner, hvor man har den høje ejendomsbeskatning. Som regel vil man finde, at de kommuner, der har en meget høj ejendomsbeskatning, har et stærkt og solidt venstreflertal. Det er altså ingenlunde således, at det er et flertal af grimme og fæle socialdemokrater, som tvinger de stakkels landbrugere til at anvende det skattesystem, man bruger; nej, det er såmænd de pågældende landbrugere selv og deres repræsentanter, som gennemfører det.

Ser man eksempelvis på Hals kommune, som er blevet nævnt, vil man finde, at der i sognerådet er 7 mand, hvoraf de to er socialdemokrater, de øvrige antisocialdemokrater; man har ikke anført deres politiske opfattelse, men de har indgået listeforbund med det for øje at holde socialdemokraterne ude. Man kan derfor trygt gå ud fra, at i en landkommune som denne er det venstre, der har 5 medlemmer imod 2, og for så vidt er det jo deres egen sag, at de har gennemført dette system. Jeg går ud fra, at de pågældende venstresognerådsmedlemmers interesse for landbrugets forhold må være lige så stor som den ærede ordførers. De må have deres gode, saglige grunde for, at de vælger netop denne skatteudskrivningsform, og på den baggrund må det foreliggende lovforslag vel ses som et forsøg på at tvinge disse venstresognerådsmedlemmer til at anlægge synspunkter, der findes i venstres folketingsgruppe, men som man ikke på anden måde kan få venstresognerådsmedlemmerne til at acceptere. Her er altså i virkeligheden tale om manglende disciplin inden for venstres rækker; men spørgsmålet er dog, i hvor høj grad lovgivningsmagten skal anvendes til at klare dette problem. Det ville vel være mere rimeligt, om venstre på anden måde kunne finde ud af at klare det.

Den ærede ordfører har særlig henvist til landbrugsforhold; men der findes et problem, der ikke har tilknytning dertil, men som måske vejer endnu tungere, og som også på et eller andet tidspunkt må løses. Som bekendt er det således, at landbruget stort set kun betaler grundskatter. Takket være de særlige beregningsformer for dets bygnings-skatter kommer de i praksis til ikke at betyde noget. Anderledes ligger det for grundejerne i de hastigt voksende forstads- og oplandskommuner. Nybyggeriet er i det store og hele fritaget for bygningskat, men byggeriet og det stadigt stigende befolkningstal medfører, at de kommunale udgifter i disse kommuner stiger stærkt.

Selv om man nu disse steder stadig reducerer den procentdel af udgifterne, der skal udskrives på fast ejendom, betyder det alligevel, at de oprindelige besiddere af bygningsværdier må bære hele bygningskatten, og at de derfor efterhånden rammes endog meget hårdt. Det er et forhold, som man også må se på, selv om det ikke bliver i det udvalg, der nedsættes vedrørende det forslag, man er i færd med at behandle.

Hvad angår et stærkt øget tilskud til amterne, kan man diskutere, om der er grund til at støtte amterne mere end f. eks. visse landkommuner, der er meget hårdt angrebet af arbejdsløshed. Endvidere kan man jo også yde denne støtte på forskellig måde, hvad det andet forslag, der behandles, er udtryk for. Men også her må jeg undres over det hastværk, man har udvist. Jeg synes, at man passende kunne have afventet regeringsforslaget om refusion af udgifterne til vejvæsenet. Jeg har set, der allerede i pressen er sivet noget ud om, at den vil blive væsentligt større; end den har været tidligere. Havde der ikke været god grund til at vente de dage, indtil det forslag fremkommer, inden man gav sig til at stille et selvstændigt forslag?

Hvad sygehusudgifterne angår, plejer man jo at snakke sig til rette om, hvilken størrelse det er rimeligt at give refusionen. Jeg hørte i dag den ærede ordfører tale om sygehusordningen, der ville belaste amts-sygehusene med ekstra udgifter. Jeg går ud fra, at byhospitalet også bliver ramt på den måde.

Men i øvrigt lagde jeg mærke til en udtalelse om, at det var farligt at give amterne

[Holger Eriksen.]

disse ekstra tilskud, efter at de havde lagt deres budgetter, fordi det bevirkede, at amtsrådene brugte disse penge til henlæggelser i stedet for til skattenedsættelser.

Nu er forholdet jo det, at bortset fra to, måske tre amtsråd — jeg tror kun, det er to — har venstre også flertallet i amtsrådene, og det vil altså sige, at det også her er imod venstres egne repræsentanter, den ærede ordfører retter sin kritik; når han taler om, at man gav skatteyderne en lang næse, fordi man misbrugte disse tilskud, er det i hvert fald en kritik, som går direkte på venstres amtsrådsmedlemmer. Det er muligt, det er nødvendigt for venstre for tiden; det er muligt, man mener, man kan tjene noget ved det under hensyn til de forestående kommunevalg. Men hvis man vil opnå noget sagligt, tror jeg, man skulle se bort fra det agitationsgrundlag, man her benytter sig af, og i stedet for have afventet de forslag, der fremkommer fra regeringen, og derefter være gået ind i en saglig forhandling om dette spørgsmål.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg vil gerne gøre den bemærkning til den højtærede indenrigsminister, der argumenterede så stærkt imod dette forslag om en fastlåsning, eller hvad man vil kalde det, af grundskyldpromillen til skatteprocenten, at der udtrykkelig står i forslagets bemærkninger, at man ønsker en forhandling om det, og ligeledes at det skal ske over en årrække. Og når vi nu ved, og det ved den højtærede indenrigsminister formodentlig også, at der med hensyn til andre områder har været fremsat forslag til nye skattebestemmelser, hvorved skatten flyttes fra bygninger over på jorden, så formoder jeg, at en af årsagerne hertil bl. a. har været, at den højtærede finansminister har fundet det rimeligt at foretage de foranstaltninger, som han altså stillede forslag om for ca. et år siden. Det var ganske vist med andre procenter, men principperne var de samme.

Så vil jeg gerne sige om kommunalfolkene — jeg skal i øvrigt ikke indlade mig i nogen diskussion med det ærede medlem hr. Holger Eriksen om den måde, hvorpå han behandler venstres kommunalfolk, det er der andre der må tage sig af — at mange gange tror jeg, medlemmerne af kommunal-

bestyrelserne forser sig for meget på de enkelte store ejendomme, og så glemmer de, at der sidder en hel række mindre landbrugere, der kommer til at undgælde, fordi man nu fører den politik. Men det er altså en sag, som jeg ikke skal blande mig i i det foreliggende tilfælde.

Den højtærede indenrigsminister stillede en række eksempler op. Ja, det kan vi alle sammen gøre, og der kan findes et utal af eksempler, hvoraf nogle viser et og andre viser noget andet. Men tilbage bliver, at finansministeren for et år siden erkendte, at der var et problem, og det håber jeg man vil komme til at tale fornuftigt sammen om.

Så kom den højtærede indenrigsminister til at sige, at amtsbeskatningens omlægning kræver meget arbejde. Ja men så haster det jo netop med at få begyndt, og i den forbindelse finder jeg anledning til at sige til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at det ikke kan hjælpe, vi bliver ved at vente. Når det kræver meget arbejde, således som den højtærede minister siger, er det på tide, man får begyndt på dette arbejde, så det måske kan blive lavet, medens vi andre holder juleferie efter det slidsomme arbejde, vi med det ærede medlems bistand har haft vedrørende ligningsloven og andre interessante problemer, sådan at der er en del af tingene klareret op, til vi mødes igen.

Så vil jeg gerne gøre nogle almindelige bemærkninger om selve baggrunden for den situation, vi er i, og begynde med at sige til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at der jo er forskelle at tage i betragtning. Tænker man sig en almindelig bondegård, som drives nogenlunde normalt, og tager man de priser, vi har i år, og de priser, vi havde i fjor, som norm, så er der i år en mindreindtægt på 20 000 kr. for en ganske almindelig bondegård. Det er det, der er baggrunden for, at vi er medforslagsstillere til dette forslag, som vi har ønsket at bringe frem til en alvorlig og indgående overvejelse.

Således som hele den økonomiske udvikling tegner sig for landbrugserhvervet, og hvorunder ekstreme bevægelser finder en meget let arbejdsmark, er det efter min opfattelse aldeles nødvendigt, at vi herinde på et eller andet tidspunkt alvorligt beskæf-

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

tiger os med det problem, hvad man kan gøre i det hele taget. Foreløbig har vi altså fundet det nødvendigt og særdeles påkrævet at gå i gang med skatteproblemet, det, der for os er det mest nærliggende og lovgivningsmæssigt mest håndterlige. Vi kan ikke nøjes med at tale om alle mulige andre ting, når vi ved, at der i alle hovedeksport-erhverv oparbejdes en stemning, der er egnet til at tage arbejdshumøret fra ikke mindst de unge landmænd. Det synes desværre såre let i store forsamlinger ud over landet at få vedtaget resolutioner, der, om de efterfulgtes af tilsvarende handlinger, ville berede hele samfundet og landbrugs-erhvervet selv uoverskuelige vanskeligheder.

Det er muligt, at enkelte af landbrugets ledere har proklameret landbrugskrisen for tidligt, men i dag er situationen den, at landbruget kæmper med vanskeligheder på to fronter: vore eksportmarkedslande omgiver sig med toldmure og med statsstøtte til deres egne ud over, som vi synes, alle fornuftige grænser. Vi møder på det engelske smørmarked dumpingindsats fra Sverige og Finland. Den virkelig frie prisdannelse sættes ud af kraft, og konkurrence udelukkes. Vi står her omtrent magtesløse i alt fald for nærværende, og mulige fremtidige markedskonstellationer klarer intet problem i dag.

Vender vi os til omkostningsniveauet, står vi også her over for en mur, der synes os uoverstigelig. Medens landbrugets omkostninger er steget — med udgangspunktet 100 i 1949 til i dag 154 ifølge Landøkonomisk Driftsbureaus beregninger — så er indeksen for salgsprisen pr. 1. juli i år kun 104 mod 100 i 1949, og store fald er indtruffet siden juli. Vi kan vel desværre ikke vente, at man ved de nu foregående lønfor-handlinger tager hensyn hertil, selv om dette ville være naturligt.

Man hører så ofte, at husmødrene i byerne ikke kan forstå, hvorfor de billige landbrugspriser ikke slår igennem; de mærker det ikke særlig, siger de. Ja men hvis man et øjeblik vil se på den foreliggende situation, er forholdet det — hvis man skal sige det populært — at fra det øjeblik, landmanden slipper halen på grisen, træder andre beregningsgrundlag i funktion. Så har man det omkostningsniveau, det prisleje,

som ligger på 154, så kommer fragtens stigning, slagtehusets omkostningsstigninger, kontrollens omkostningsstigninger, butikkenes omkostningsstigninger o. s. v., alt sammen bygget op uden hensyn til faldet i prisen for råvaren, i dette tilfælde grisen.

Jeg har gerne villet gøre disse bemærkninger i anledning af det forslag til lov og det forslag til folketingsbeslutning, som vi er medforslagsstillere af. En række af de problemer, landbrugets folk rejser, må de klare selv, det tror jeg vil ligge uden for lovgivningsmagtens område.

Jeg vil i øvrigt advare imod, at man fra landbrugets side og set fra det lange løbs synspunkt kræver statsindgreb i den store stil. Staten giver intet uden vederlag, og efter min opfattelse er landbruget det erhverv, der dårligst tåler at give sin frihed fra sig og komme ind under statskontrollens område. Erhvervet kan derimod med rette kræve, at skattepolitikken lægges således til rette, at skatterne kan betales af det, der tjenes. Hertil sigter de forslag, vi fra oppositionens side har ønsket til hurtig forhandling i et udvalg.

Det er klart, at — som der står i bemærkningerne — den sognekommunale beskatningsomlægning må ske over en årrække. Man kan ikke lave artistiske øvelser med den sognekommunale beskatning lige på en gang. Men det haster med amtsbeskatningen. Jo mere skatterne forskydes over på grundværdierne, des sværere bliver det for de mennesker, der skal dyrke jorden. Samfundet kan ikke være tjent med, at en lang række unge, der har etableret sig i de senere år under andre vilkår — og det er dem, det drejer sig om — af skattemæssige grunde bringes i den situation, at det offentlige må gøre udlæg i ejendommene for at få skatterne ind. Det vil samfundsmæssigt set være en skidt forretning. Jeg tror i og for sig, at det er ret begrænset, hvad der fra lovgivningsmagtens side ud over skatterne kan gøres. Vel, hvis dumpingpriser på korn udefra gør det til en tabgivende forretning at dyrke Danmarks jord, har vi også pligt til at værge os herimod fra samfundets side. Men i den nuværende situation er det en uvillig behandling af de her fremsatte forslag, jeg på mit partis vegne anmoder om.

Kirkegaard: På vel næsten utallige politiske møder og også på et meget stort antal landboforeningsmøder har landbrugets faste skatter, i særlig grad amtsskatterne, været til diskussion. Da jeg mener, at visse ændringer i amtsskatterne er særdeles påkrævede, var jeg meget tilfreds med, at den højtærede statsminister i sin åbnings-tale sagde, at disse skatter skulle tages op til behandling i denne samling.

Der er ude i landsognene sagt mange drøje ord om vore amtsskatter, måske særlig fordi det i landkommunerne irriterer, at købstæderne ikke svarer amtsskat på samme måde som sognekommunerne. Til staten svarer alle kommuner, altså både land- og købstadkommuner, samme grundskyld. En sådan linje er klar, men desværre har vi ikke så klar en linje for amtsskatternes vedkommende. Vi opnår formentlig heller ikke at få det i denne omgang. Selv om vi ikke har denne klare linje, mener jeg alligevel, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen gik for vidt, når han i sin fremsættelsestale sagde om amtsskatterne, at de var „et skattemæssigt stød under bæltstedet“. Jeg mener, at det ærede medlem brugte dette udtryk med urette. I amtsskatterne er der, så vidt jeg kan se, ingen overraskelser; det er i hvert fald undgået min opmærksomhed. Enhver fornuftig køber, der erhverver sig en landejendom, der ligger uden for en købstadkommune, ved jo, at der på den pågældende ejendom er skattepligt til amtet; ingen køber, der tænker sig om, kan nogensinde have haft grund til at antage, at denne skattepligt ikke ville stige i kroner i en eventuel inflationsperiode, måske i takt med et stadig stigende krav om udbygning af vedkommende amts vejvæsen, sygehusvæsen o. s. v.

Først og fremmest en jurist må jo vide, at forholdene er, som jeg her har nævnt, og derfor synes jeg, at det udtryk, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen brugte, var lovligt stærkt. Jeg tør selvfølgelig ikke bestride, at en eller anden køber af en land-

ejendom ikke er helt klar over disse forhold. Jeg ved heller ikke, om en sagfører, hvis en sådan medvirker ved en eventuel ejendomshandel, har pligt til at give køberen oplysninger desangående. Jeg ved det som sagt ikke, men jeg vil afgjort mene, at det var rigtigt, om han gjorde det.

Det undrer mig ikke, at mange landmænd, påvirket af de mange påstande, som er fremsat om amtsskatterne, efterhånden har fået den opfattelse, at en betydelig nedsættelse af amtsskatterne vil give landbruget en tilsvarende økonomisk bedre stilling. Det lyder bestikkende, men helt så ligetil er problemet nu ikke. Vi ved alle sammen, at vi ikke for tiden kan vente en større skattenedsættelse. Det beløb, hvormed amtsskatterne eventuelt skal nedsættes, må overføres til andre skatter, formentlig fortrinsvis til skatten af indkomst. Det giver altså en stigning i indkomstskatten, og af denne stigning må landbruget naturligvis tage sin del og andre borgere resten. Men alle de medborgere, som arbejder for hjemmemarkedet — og det er de helt store tal — tager erfaringsmæssigt ret hurtigt dækning for de højere skatter gennem højere priser, højere avancer og højere lønninger. Det er en udvikling, som i øvrigt også befordres af den nuværende pristalsregulering, hvor skatterne indregnes i pristallet. Inden der er gået mange kvartaler, begynder disse byrder, som landbruget tror det er lettet for, altså at vende tilbage til eksport-erhvervene og dermed også til landbruget i form af højere omkostninger, højere lønninger og højere skatter. Dette kredsløb er meget kort, og om nogen varig lettelse af større betydning for landbruget bliver der ikke tale. Måske kan de foranstaltninger, som landbrugets mænd pusler med i disse dage, og som de, så vidt jeg ved, har henvendt sig til statsministeren om i dag, måske i nogen grad afbøde den udvikling, jeg her har omtalt. Det tror jeg i øvrigt de kan, hvis de bliver anvendt fornuftigt.

[Kirkegaard.]

Hvis vi vil komme landbruget til hjælp i den nuværende situation ved at lette amtsskatterne, tror jeg ikke, det kan gøres ad anden vej end ved at gøre amtsskatterne konjunkturbestemte; det er i øvrigt ikke noget nyt, det blev påbegyndt allerede i 1933. Så vidt jeg ved, blev diskussionen derom optaget igen sidste år på foranledning af min partifælle hr. Skytte, den nuværende højtærede landbrugsminister. Jeg tror som sagt ikke, der er anden vej at gå, hvis landbruget skal have en væsentlig lettelse i amtsskatterne, end at gøre disse konjunkturbestemte. Over en ikke alt for lang sammenhængende periode med lave forrentningsprocenter vil det formentlig have størst virkning. Det står i forbindelse med, at enhver lettelse, enhver forbedring for landbruget, i øvrigt også enhver forbedring af driftsudbyttet af mere varig karakter, kapitaliseres og derved efterhånden mister sin gode virkning. Fordelen ved en konjunkturbestemt rente kan ikke kapitaliseres eller i hvert fald kun i ganske ringe grad. Derfor har en sådan foranstaltning virkning ud over det første ejerskifte. Det er almindelig kendt, og det er også nævnt her i dag bl. a. af den højtærede indenrigsminister, at det er den linje, regeringen ønsker at følge. Det ved det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, og derfor tror jeg i og for sig, at der er gode udsigter til, at vi sammen kan nå et fornuftigt resultat.

Hvad angår sognerådernes beføjelse til at fastsætte ligningsforholdet mellem skat på fast ejendom og skat på indkomst, vil jeg gerne sige, at jeg er betænkelig ved yderligere at indskrænke det kommunale selvstyre. Jeg ved da heller ikke bedre, end at det ærede medlem hr. Thisted Knudsens politiske meningsfæller, som har et absolut solidt flertal i det amt, hvor jeg bor, Ringkøbing, og et stort flertal i de fleste af amtets sognekommuner, ser på dette problem på ganske samme måde.

Med hensyn til ligningsforholdet i de rene landkommuner kalder det jo ikke på de store modsætninger, men vi ved jo alle sammen, at kommunernes struktur er meget forskellig, og derfor vil jeg være villig til at være med til at se på dette problem. Men på forhånd må jeg sige til det ærede medlem

hr. Thisted Knudsen, at de tal, det ærede medlem opererer med i lovforslaget, tror jeg vil give ganske utilstrækkelige rammer i så henseende.

Mere principielt vil jeg gerne gøre den bemærkning, at når jeg enten her i salen eller udenfor hører fremsat det krav, at vi skal tilstræbe et skattesystem, der opfordrer til dygtighed, foretagsomhed, sparsommelighed o. s. v., så siger jeg til mig selv, at det er rigtigt, et sådant skattesystem skal vi søge at nå. Men jeg mener, at et sådant krav kolliderer ganske voldsomt med kravet om mindre faste skatter og større indkomstskatter. Indkomstskat er jo i sin natur og sit princip en skat direkte på dygtighed og de andre gode egenskaber, jeg nævnte før. Det er anderledes og modsat med faste skatter. Under faste skatter får den dygtige mulighed for en opsparing til egen fordel, altså en præmiering af dygtighed og de andre gode dyder.

Dernæst skal jeg nævne, at de beregninger, der er foretaget for at belyse virkningerne af en delvis omlægning fra faste skatter til indkomstskatter, synes at tyde på, at det ikke forrykker forholdet væsentligt for den almindelige bondegård, men som det vist også blev nævnt af den højtærede indenrigsminister, får de store gårde en skattelettelse, medens de mindre landbrug får en større skat. Hvis det er tilfældet, og det forekommer mig ikke på forhånd usandsynligt, så må det mane til lidt varsomhed, for det vil med andre ord sige, at vi måske kommer til at yde den mere velhavende medborger en skattelettelse på den mindre velhavendes bekostning. Når man kender forholdene i en landkommune indefra, sådan som jeg mener at gøre det, så må jeg sige, at det er jeg ikke særlig begejstret for at være med til. Jeg har ønsket at nævne dette, fordi det nu engang hører med til billedet af den eller de ændringer, som eventuelt skal gennemføres, men i øvrigt kan jeg på mit partis vegne tilsige en villig behandling af problemerne heromkring.

Sluttelig skal jeg nævne, at jeg ikke har noget imod at stemme for det foreliggende forslag til folketingsbeslutning. Jeg mener ganske vist, at det er overflødigt, for forslag om tilskud til de offentlige veje er jo bebudet fremsat snarest, og man kan faktisk ikke

[Kirkegaard.]

behandle omlægning af amtsskatterne uden også at komme ind på sygehusenes problemer.

Kristian Kristensen: Jeg kan i det væsentlige tilslutte mig den sidste ærede talers betragtninger, og jeg vil understrege det, der blev sagt om, at enhver forbedring kapitaliseres og faktisk kun kommer erhvervet til gode, indtil den første handel er sket. Dette forhold har vi, indtil vi får gennemført det sunde princip om, at grundskyld, renten af den værdi, som den grund, man besidder, har, skal svares til det offentlige. Så er det problem løst.

Jeg skal i øvrigt ganske kort nævne et eksempel, som for mig viser, at vi skal være forsigtige med det forslag, der her er tale om. Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup)s udtalelse fik mig til at tænke på det. I en landkommune, jeg kender meget godt, lå det for 2 år siden sådan, at den konservative sognerådsformand foreslog og fik tilslutning fra sognerådet til, at man skulle overføre en større part af skatterne fra fast ejendom til indkomst. Han mente, at han havde båret sig rigtigt ad, indtil han fik snakket med sin nabo; det var en mand, der havde en større gård end sognerådsformanden. Nu er det sagt af den højtærede indenrigsminister og andre, at det, forslaget vil føre til, bl. a. er at flytte byrderne fra mindre ejendomme over på større ejendomme — og det, forslaget gør, er kun at flytte byrderne, for pengene skal jo ind. Men det følgende eksempel viser, at forslaget ikke blot flytter byrderne fra mindre ejendomme over på større, men også overflytter byrderne til de unge, der skal begynde, og som har store renter og store afdrag at svare og derfor må sørge for at få større indkomst. Da sognerådsformanden nogle dage efter snakkede med naboen, der var en ung nybegynder, der gjorde, som vi siger, to mands arbejde for at klare afdragene — han havde stadig et forholdsvis stort lån, hvorpå han skulle afdrage 10 pct. om året — siger den unge mand til ham: du har tænkt mere på dig selv, end du har tænkt på mig, for hvis det bliver gennemført, så sker der det, at du på din gård, hvor du kan tage det med ro, kan slippe med mindre skatter, medens jeg, der må arbejde hårdt

for at klare de forpligtelser, jeg har påtaget mig, nødvendigvis må have en stor indkomst, og så overføres byrden til mig.

Det, forslaget også vil føre med sig, er, at byrderne overflyttes fra de ældre, der sidder godt ved ejendommene, til de unge begyndere. Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) talte om at fratage de unge arbejdsmodet. Det vil snarere ske, hvis forslaget gennemføres, og det er for mig at se en af de ting, der gør, at man må være forbeholden over for det. Vi kan se på forslaget i et udvalg, men foreløbig er mit parti og jeg forbeholdne.

Lynnerup Nielsen: Det må altid være en fordel for en kommunalbestyrelse at kunne lægge skatterne efter sognets erhvervsmæssige sammensætning. Det kan vist ikke være fornuftigt, at der lægges en alt for fast ramme, som let bliver for snæver, således at den enkelte kommune ikke vil være i stand til at hente sit kommunale skatteprovenu i forhold til sognets særlige erhvervsmæssige sammensætning. Det fremgår også af de eksempler, den ærede ordfører for forslagsstillerne nævnte fra Hals kommune og en anden kommune, som jeg ikke husker navnet på. Her har den politiske sammensætning alt taget i betragtning vel ikke været sådan, at landbrugserhvervet har været urepræsenteret i sognerådet.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen nævnte forholdene bl. a. i Hals kommune. Jeg kan nævne min egen kommune, Sundby-Hvorup kommune, hvor forholdet mellem de personlige skatter og ejendomsskatterne for få år siden var således, at de stod nogenlunde lige. Her har det ærede medlem hr. Thisted Knudsens meningsfæller ikke haft flertal i kommunalbestyrelsen, men ikke desto mindre har man dér gjort det fornuftige at ændre ejendomsbeskatningen, så ejendomsskatterne nu ikke er mere end halvt så høje som for få år siden. Det har man gjort ud fra den særlige sognekommunale interesse, der kan være i at sætte ejendomsskatterne ned, fordi kommunen gennemgår en strukturændring, som gør det opportunt.

Naturligvis har jeg ikke den opfattelse, at der ikke er ting inden for amtsbeskatningen, der bør rettes; det er der absolut. Men spørgsmålet er blot, om forslaget ikke burde have været formuleret på en anden

[Lynnerup Nielsen.]

måde. De deri fastsatte procentsatser er ikke procentsatser, der rent teknisk kan praktiseres; det indrømmer den ærede ordfører for forslagsstillerne faktisk også. Jeg kan som sagt nok se, at der er ting at rette ved den kommunale ejendomsbeskatning, men som loven er, ligger det i kommunalbestyrelsens hånd at ændre selve grundskyldpromillen og finde frem til den rigtige fordeling, ikke mindst nu, da der inden for den 4-årige periode kan rettes ved ligningen, medens det tidligere kun kunne ske hvert fjerde år. Jeg synes altså, at den ærede ordfører for forslagsstillerne har så inderlig ret, når han siger, at han ikke mener, forslaget kan løse de amtskommunale og de sognekommunale problemer. Nej, det tror jeg heller ikke, men spørgsmålet er, om ikke et sådant forslag, fremsat ganske isoleret som det er, vil bringe langt mere forstyrrelse og langt flere urimeligheder ind i byrdefordelingen, i det skattemæssige grundlag, skatterne lignes efter.

Mit parti underkender som sagt ikke landbrugets vanskeligheder med hensyn til afsætning og priser, men skal ejendomsskatterne delvis konjunkturbestemmes efter en vis forrentningsprocent, så melder der sig vel også andre spørgsmål, når man ser på sagen direkte med lønarbejdernes øjne. Jeg tænker her på de personlige skatter. Landbruget har jo ved sin enorme investering gennem de seneste år betjent sig af afskrivningsreglerne, som trods alt er kommet landbruget til gode set i forhold til lønarbejderne. Skal der nu også rokkes ved selve ejendomsbeskatningen helt isoleret, mon så ikke byrdefordelingen i befolkningen bliver mere uretfærdig end nu? At skattebyrden som helhed bliver tyngende ud over alle bredder for hele befolkningen, er naturligvis rigtigt, men det hjælper ikke, at den ene gruppes byrder væltes over på den anden, og det er det, der sker, om lovforslaget bliver gennemført, som det er foreslået, helt isoleret. Huskes må det vel også, at en stor del af landbruget ikke har regnskabspligt. Kan det være helt i sin orden, at ejendomsskatterne reduceres, når indkomsten hviler på et tilfældigt skøn og de personlige skatter i kommunerne også må lignedes efter et skøn, efter den såkaldte indirekte opgørelse fra skattemyndig-

hederne? Som loven er, kan kommunerne til enhver tid bestemme forholdet mellem personlige skatter og ejendomsskatter, og bliver dette forhold forrykket, har jeg den tro, at kommunerne nok skal finde frem til det forhold, der bedst passer for hvert enkelt sogn.

Vi har altså den opfattelse, at der er mangt og meget, der trænger til at rettes, men at rettelser af denne karakter må ske i en større sammenhæng.

Hvad angår det foreliggende forslag til beslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse, vil jeg henvise til, at nu kommer jo tilskudsordningen for amtskommunerne gennem vejlovene. År efter år har man måttet ændre ved de tilskud, der er ydet til amtskommunernes sygehusvæsen, og det må vel være sådan, at man ad den vej vil kunne medvirke til at bringe kommunernes udgifter ned på et sådant niveau, at vi kan undgå, at de amtskommunale skatter stiger til højder, hvor de nu engang ikke hører hjemme.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg har ikke mange bemærkninger. Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen brugte det udtryk, at landbruget bærer den store del af skatterne. Hvis der er tale om en ren landkommune, vil jeg gerne spørge det ærede medlem: hvem skal ellers bære dem? Enten man lægger dem på personer eller på fast ejendom, bliver det de samme mennesker, der skal betale skatterne. I de landkommuner, hvor der ikke er nogen videre bymæssig bebyggelse — der kan i nogle af dem være en stationsby el. lign. — ejer næsten alle indbyggerne fast ejendom og vil altså komme til at deltage i beskatningen af denne, men i de rene landkommuner bliver det, hvis man laver en omlægning af skatterne, de samme mennesker, der skal betale dem. Skatterne bliver flyttet rundt, som jeg sagde det før, mellem de forskellige ejendomsstørrelser, og beskatningen af indkomsten bliver større, hvis man tager mindre skat af fast ejendom. Men det er stadig væk landbruget, der må bære den store del.

I det hele taget synes jeg, det lader til, at de ærede ordførere for venstre og de konservative ligesom tror på, at hvis man letter

[Indenrigsministeren.]

ejendomsskatterne, letter man skatterne i det hele taget. Kommunen skal jo have de samme penge ind, det skal amtskommunen også, og en omlægning kan således ikke formindske den samlede skatteudskrivning, men kun flytte om på de enkelte borgeres skattebetaling.

Man kan udmærket lægge loft over ejendomsskatterne i kommunerne, og det har de fornuftige folk også gjort. I den kommune, hvor jeg nu har boet gennem en lang årrække og selv haft del i kommunalstyret, har man holdt omtrent en fast grundskyldpromille gennem mange år. Ejendomsskatternes andel i skatteudskrivningen er gået ned fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{1}{5}$. Det viser, at man i det kommunale selvstyre udmærket kan regulere skatterne efter den udvikling, som er sket i kommunen. Man skal netop ikke slå noget i stykker.

Nu står vi over for næste år at skulle vælge kommunalbestyrelser for den næste 4 års periode, og disse får ret stor frihed til at nedsætte skatterne. Derimod ved vi, at en forhøjelse af ejendomsbeskatningen skal vedtages med kvalificeret majoritet i kommunalbestyrelsen, så det er altså meget vanskeligere. Men en nedsættelse af de faste skatter har man ret og frihed til; det er endda sådan, at en kommune, som er i stærk udvikling, inden for 4 års perioden kan få lov at forandre forholdet mellem beskatningsformerne, hvis der nemlig er sket en vis strukturændring i kommunen.

Endelig kan man for de fire år fastsætte en glidende skala, d. v. s. hvis man ønsker at gå over fra en høj ejendomsbeskatning til en lavere, behøver man ikke at gøre det på ét år, men kan fastsætte en overgangstid på fire år. Altså, kommunalbestyrelserne har her et meget vidtgående selvstyre, så de kan tage hensyn til kommunernes forskellige struktur og til, hvordan skatteevnen er fordelt i kommunen. Jeg synes, det kom så udmærket til udtryk i det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup)s udtalelse om, at ministeren jo sagtens kunne finde nogle eksempler; man kan finde eksempler både på det ene og det andet. Ja netop, fordi kommunerne er forskellige i struktur, og det viser sig derfor, at det allerbedste er, at den enkelte kommune kan tage hensyn til de forhold, som dér

råder, og jeg tror, det vil være meget uheldigt, hvis vi herindefra forsøger at indskrænke den frie rådighed, som kommunerne har på dette område.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen mente, at jeg var tilhænger af en fast grundskyldpromille i købstæderne. Det er jeg ikke personlig. Jeg mener, at købstæderne netop burde have ret til at inddrage en del af de mægtige værdistigninger, der sker, dels for de dyre grundenes vedkommende, dels for de grundenes vedkommende, der ligger ude i periferien. Det er forkert, at man lader disse penge gå i private lommer, og derfor burde kommunerne have en større ret til at forhøje grundskyldpromillen; men så måtte det skilles fra ejendoms-skylden, for de to ting bør ikke stå i forhold til hinanden, sådan som de har gjort hidtil.

I fjor blev der da også gennemført en ændring for Københavns og Frederiksbergs vedkommende, hvorefter man fik ret til at udskrive mere i skat på fast ejendom; man havde indset, at det var nødvendigt for at rette lidt på det misforhold, at de store værdistigninger ikke blev ramt, medens man derimod måtte tage høje personlige skatter. Så vidt mig bekendt, gjorde man brug af denne ret såvel i København som på Frederiksberg.

I forbindelse med forslaget til beslutning er der talt en del om sygehusudgifterne. Det lader til, at der er nogle, der gør sig overvældende forestillinger om, hvor højt man kan sætte dette tilskud op. Ifølge den lov, som blev vedtaget den 8. marts i år, udgør tilskuddet 20 kr. pr. indbygger i amt og i by og 10 kr. pr. sygedag, og herefter er det samlede tilskud på 170 mill. kr. til bykommunernes og amternes sygehusudgifter; det dækker godt 60 pct. af de samlede sygehusudgifter. Men for amternes vedkommende er den gennemsnitlige dækningsprocent helt oppe på 76,2 pct., og det vil altså sige, at de får så betydelig en del af sygehusudgifterne dækket, at det, selv om man forhøjede det noget, ikke kan have så stor betydning, som man synes at tillægge det. Med hensyn til vejafgifterne har jeg ikke noget tal, men sådan ligger altså forholdet med hensyn til dækningsprocenterne for sygehusudgifterne, og hvis man med det foreliggende forslag til folketingsbeslutning

[Indenrigsministeren.]

tænker på en forhøjelse af dette tilskud, er man altså allerede så højt oppe, at en forhøjelse i hvert fald ikke retter amtskommunernes økonomi op, hvis den er i vanskeligheder. Men jeg må vedrørende dette forhold gøre opmærksom på, at det efterhånden er blevet sådan, at det ikke direkte er landbruget, men stationsbyer og omegnskommuner, som bærer en meget stor del af den amtskommunale beskatning, og deres forhold er jo ikke ændret, selv om landbrugets forrentningsprocent er nedadgående i øjeblikket, og det betinger derfor ikke en nedsættelse på ensartede vilkår.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg skal tillade mig at gøre nogle ganske enkelte bemærkninger.

Til den højtærede indenrigsminister vil jeg sige, at jeg havde den opfattelse, at grundskylden var en fast promise, når man ser bort fra grundværdistigningerne, og det, man har i købstæderne, er jo en fast promise, hvor man ikke udskriver efter behov.

Det, der er det afgørende, er selve fordelingen af kommunens udgifter, skattemæssigt set, mellem kommunens indbyggere, og den højtærede indenrigsminister kan ikke komme udenom, at det er her, skævheden er, at de faste skatter stiger og stiger sammen med kommunens udgifter, og at en større og større part deraf må bæres af landbruget. Lad mig tage en kommune som Pedersborg nede ved Sorø, hvor 53 landmænd med 12 pct. af indtægten betaler 33 pct. af kommunens samlede udgifter. Det kan ikke kaldes retfærdighed. Det, der er udgangspunktet, er spørgsmålet om fordelingen af den kommunale skattebyrde, og på det punkt er man i købstæderne i virkeligheden nået til en vis retfærdighed — hvis man da kan tale om retfærdighed i forbindelse med skatter.

Må jeg lige bringe en speciel tak til det ærede medlem hr. Kirkegaard. Jeg forstod, at det ærede medlem i hvert fald var interesseret i en forhandling, medens jeg ikke mærkede nogen særlig interesse hos det ærede medlem hr. Holger Eriksen, der var lidt, jeg ved ikke, om jeg skal kalde det fornærmet over, at vi var kommet regeringen i forkøbet. Jeg mener nu, at det er rege-

ringens egen skyld. Regeringen har haft 2 måneder til at komme med et lovforslag, og det er jo ikke nogen indviklet historie, det drejer sig om, men regeringen er ikke kommet med noget forslag. Derimod forstod jeg, at det ærede medlem hr. Kirkegaard var positivt indstillet, at han forstod problemerne og gerne ville være med til at gøre ret og skel over for det erhverv, han selv tilhører. Det er i virkeligheden det væsentlige ved denne debat, og jeg håber, at de udtalelser, det ærede medlem har fremsat, vil bidrage til, at vi kan nå frem til det resultat, som vi håber disse forslag skal føre til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg foreslår, at lovforslaget og forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 4. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om refusion for rutebiler.
- 3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.
- 4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om ændring i lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.

[Formanden.]

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om kommunale ejendomsskatter [af Thisted Knudsen m. fl.]
og

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for refusion af de kommunale udgifter til vejvæsen og sygehuse [af Thisted Knudsen m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1958 til 31. marts 1959.

Mødet hævet kl. 17⁴⁰.

29. møde.

Onsdag den 4. december kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Aksel Larsen* til stats- og udenrigsministeren:

„Hvorfor anser ministeren det for selvsagt, at folketinget bør vente til januar med at drøfte de problemer og planer, der skal behandles på det i december forestående ministermøde i NATO — og altså ikke drøfte disse spørgsmål, før NATO-mødet muligvis har truffet beslutninger, der reelt kan være bindende for medlemslandene?“

Aksel Larsen: Min gruppe stillede den 22. november en forespørgsel til stats- og udenrigsministeren, hvori vi spurgte:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give folketinget i anledning af de verserende meddelelser om forhandlinger mellem danske og tyske myndigheder angående flådesamarbejde og tysk militært

forsvar af Jylland samt angående de emner, der agtes drøftet på det forestående ministermøde i NATO, herunder planerne om stationering af atomvåben i de europæiske NATO-lande og om fælleskommando for visse af disse landes militære stridskræfter?“

Spørgsmålet om fremme af denne forespørgsel blev sat til afstemning i tinget den 26. november, og medens det ellers er skik her, når en gruppe stiller forespørgsel til en minister, at forespørgslen uden videre nyder fremme, blev der ved denne lejlighed for langt afstemning, og uden debat — hvilket ikke tillades i sådanne tilfælde — blev forespørgslen fremme nægtet, idet fem af folketingets partier, socialdemokratiet, det radikale venstre, retsforbundet, venstre og de konservative, stemte imod fremme af forespørgslen, medens kun kommunisterne stemte for at få forespørgslen fremmet.

Det var i sig selv noget overraskende, men endnu mere overraskende var den begrundelse, der senere blev givet, ikke af de partier, der havde stemt forespørgslen ned, men af den højtærede stats- og udenrigsminister. Han udsendte på eget initiativ gennem Ritzaus Bureau en udtalelse, hvori han sagde følgende, som jeg beder om tilfaldelse til at citere:

„Det siger sig selv, at det udenrigspolitiske nævn vil blive indkaldt til drøftelse af de spørgsmål, der kommer til behandling på NATO-mødet, men en sådan drøftelse kan ikke komme før nærmere hen under Parismødet, når dettes dagsorden er endeligt udformet.

Det siger sig selv, at det er urimeligt med en folketingsdebat på nuværende tidspunkt.

De fem partier, der stemte imod forespørgslen fremme, er enige om, at der i januar måned bør afholdes en udenrigspolitisk debat i folketinget med drøftelse af de NATO-forhandlinger, der da har fundet sted. Ligesom ved tidligere lejligheder vil de fem partier selv tage initiativet til afholdelse af en sådan folketingsdebat.“

Jeg siger, det var noget overraskende at få en sådan udtalelse af den højtærede minister, og jeg siger det af følgende grunde: for det første er det givet for enhver, at regeringen er orienteret om, hvad der skal